

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

**«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи»
для закладів загальної середньої освіти**

(автори Яценко Т.О., Тригуб І.А.).

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Шкільний курс *«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)»* для 5–6 класів – новий навчальний предмет у закладах загальної середньої освіти, упровадження якого зумовлено новими освітніми завданнями та соціальними викликами. Інтегрований літературний курс у 5–6 класах (адаптаційний курс) стане послідовним продовженням літературного курсу початкової школи, де вивчалися твори української та зарубіжних літератур. Відтак забезпечуватиметься поступова адаптація молодших підлітків до вивчення української і зарубіжних літератур у 7–9 класах як автономних, так й інтегрованих курсів.

Зміст і структура модельної навчальної програми *«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)»* для 5–6 класів розроблені відповідно до Закону України *«Про повну загальну середню освіту»* (2020) і Державного стандарту базової середньої освіти (2020).

Мета інтегрованого курсу літератур – розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань української та зарубіжних літератур, формування усвідомлення української літератури як невід’ємного складника світової художньої культури, осмислення національної своєрідності та загальнолюдської цінності включених до інтегрованого курсу художніх творів, розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником, розширення культурно-пізнавальних інтересів, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичних смаків, сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі, виховання національно свідомих громадян, формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей.

Завдання інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) – розвивати в учнів 5–6 класів стійкий інтерес до читання, удосконалювати навички виразного читання, ознайомити школярів-підлітків із доступними й цікавими для їхнього віку художніми творами української та зарубіжних літератур, формувати початкове розуміння специфіки мистецтва, подати початкові відомості про видатних українських і зарубіжних письменників, формувати елементарні вміння аналізу художніх творів, поглиблювати первинне сприймання та усвідомлення художньої сутності образів, сприяти засвоєнню основних понять із теорії літератури, розвивати усне і писемне мовлення учнів.

Програма побудована з урахуванням *дидактичних вимог* до змісту шкільної літературної освіти – принципів доступності, науковості навчання, системності, послідовності та наступності в навчанні, принципів емоційності, наочності, зв’язку навчання з життям.

Програма зорієнтована на компетентнісне навчання української і зарубіжних літератур, що досягається шляхом розкриття можливостей

предмета для формування *читацької і ключових компетентностей* учнів 5–6 класів.

Читацька компетентність як предметна – інтегрований результат навчальних досягнень учнів-читачів, пов'язаних із читацькою діяльністю; здатність до осмисленого здобуття предметних знань і вмінь, передбачених конкретною програмовою навчальною темою та шкільним курсом літератури загалом; система ціннісно-світоглядних та естетичних орієнтацій, сформованих на матеріалі високохудожніх творів; здатність учня-читача до цільового застосування комплексу предметних знань, умінь і способів діяльності в нових навчальних і життєвих ситуаціях. Структурними компонентами читацької компетентності є культурний, літературознавчий, інтерпретаційний, аксіологічний, творчо-мовленнєвий.

Дидактико-методичний потенціал модельної навчальної програми забезпечує можливість формування в процесі вивчення творів української і зарубіжних літератур *ключових компетентностей*, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (2020).

Програма орієнтована на формування *наскрізних умінь*, якими мають оволодіти учні: 1) читати з розумінням, що передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного; 2) висловлювати власну думку в усній і письмовій формах; 3) критично і системно мислити; 4) логічно обґрунтовувати позицію; 5) діяти творчо, що передбачає креативне мислення, продукування нових ідей; 6) виявляти ініціативу, що передбачає активний пошук і пропонування рішень для розв'язання проблем; 7) конструктивно керувати емоціями; 8) оцінювати ризики; 9) приймати рішення, що передбачає здатність обирати способи розв'язання проблем; 10) розв'язувати проблеми, що передбачає вміння аналізувати проблемні ситуації, формулювати проблеми; 11) співпрацювати з іншими.

Програму курсу «Інтегрований курс літератур (українська та зарубіжні)» для 5–6 класів побудовано на *хронологічній основі за тематично-жанровим принципом* відповідно до вікових особливостей, пізнавальних можливостей і читацьких інтересів молодших підлітків.

Навчальний матеріал у 5 класі згруповано за такими *тематичними розділами*: «Вступ», «Малі жанри у фольклорі та літературі», «Народні казки», «Літературні казки», «Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді», «Поетичний образ України», «Дивовижний світ природи», «Світ дитинства», «У пошуках пригод і чудес», «Література рідного краю», «Найцікавіше з літературних новинок», «Узагальнення та систематизація вивченого».

У 6 класі виокремлено такі *тематичні розділи*: «Вступ», «Міфи народів світу», «Народні пісні. Календарно-обрядові пісні», «Мудрість байки», «Ліричні послання Україні», «Різдвяні дива», «Романтика пригод і фантастики», «Поетичне бачення світу», «Життя видатних особистостей»,

«Гумор і сатира», «Література рідного краю», «Найцікавіше з літературних новинок», «Узагальнення та систематизація вивченого».

Структура програми включає результативні, змістові та процесуальні складники. Змістове наповнення рубрики «*Очікувані результати*» розроблено згідно з індексованими в Державному стандарті базової середньої освіти щодо мовно-літературної освітньої галузі (додаток №2) чотирма групами *вимог до обов'язкових результатів навчання учнів 5–6 класів*. Їх конкретизацію щодо опрацювання навчального матеріалу кожного тематичного розділу модельної навчальної програми визначено відповідно до встановленої в Державному стандарті *послідовності*:

1) взаємодія з іншими особами в *усній формі*, сприймання і використання інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях [індекси 6 МОВ 1.1.1-1–6 МОВ 1.8.1-1];

2) *сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів*, зокрема інформаційних та художніх текстах класичної та сучасної художньої літератури (української), медіатекстах та використання інформації для збагачення власного досвіду й духовного розвитку [індекси 6 МОВ 2.1.1-1–6 МОВ 2.7.2-1];

3) *висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами*, зокрема інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови [індекси 6 МОВ 3.1.2-1–6 МОВ 3.2.3-2];

4) *дослідження індивідуального мовлення*, використання мови для *власної мовної творчості*, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу [індекс 6 МОВ 4.2.2-1].

Учитель матиме можливість констатувати результати навчальної діяльності учнів, поступово ускладнювати завдання й контролювати їх виконання.

У програмі виділено дві групи художніх творів: для *текстуального вивчення* (читання й аналіз) і *позакласного читання* (твори пов'язані з відповідними тематичними розділами програми) (позначка **ПЧ**). Деякі художні тексти, зокрема й напам'ять, можуть вивчатися за вибором учнів і вчителя. Твори для позакласного читання подано до кожного розділу модельної навчальної програми.

Добір художніх творів для текстуального вивчення та позакласного читання зроблено з урахуванням їх художньої вартісності, дидактичного потенціалу, читацьких інтересів, пізнавальних можливостей та естетичних потреб учнів цієї вікової групи. Школярі матимуть можливість ознайомитися зі зразками усної народної творчості різних народів, кращими класичними й сучасними творами українських і зарубіжних письменників про природу, дружбу, формування характеру і духовні випробування людини, прочитати й осмислити гумористичні твори, а також із цікавістю прослідкувати за

розвитком сюжету і подумати над вчинками і діями літературних героїв пригодницьких і фантастичних творів.

У рубриці «*Види навчальної діяльності*» (має рекомендаційний характер) до кожного тематичного розділу запропоновано види організації навчальної діяльності учнів, зокрема й дистанційної, репродуктивного, пізнавально-пошукового та творчого характеру.

Біографічні відомості про письменників рекомендовано обмежити короткими довідками про основні факти життя і творчості митця або ж презентувати окремі епізоди дитинства письменників, що можуть зацікавити учнів.

У програмі визначено *теоретико-літературні поняття* (позначка *ТЛ*), формування та поглиблення яких буде методично доцільним під час вивчення учнями творів конкретного програмового розділу. Програма забезпечує етапну наступність і безперервність цього процесу, актуалізацію (поглиблення) окремих теоретико-літературних понять, відомих школярам із літературного курсу початкової школи.

Програма подає матеріал для реалізації *мистецького контексту* (позначка *МК*) у процесі вивчення творів української та зарубіжних літератур. Рубрика має рекомендаційний характер. Запропоновано мистецькі твори (образотворче, музичне мистецтво, архітектура, скульптура, кіномистецтво, анімація тощо), розгляд яких сприятиме цілісному осмисленню кожного літературного твору.

Інтегрований літературний курс передбачає можливість для міжпредметної взаємодії (позначка *МЗ*) із такими навчальними предметами, як «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Українська мова» та «Іноземна мова».

Зазначена в програмі кількість *навчальних годин* відповідає рекомендованому навчальному часу, що визначено Типовою освітньою програмою (наказ МОН від 19.02.2021 р. № 235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти»). Учитель має право самостійно планувати опрацювання програмового матеріалу.

Модельна навчальна програма «Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)» для 5–6 класів відкриває широкі можливості для виявлення творчої ініціативи вчителя щодо досягнення основних очікуваних результатів навчання, орієнтує його на таку систему вивчення творів української та зарубіжних літератур, яка б розвивала в учнів-підлітків інтерес до художньої літератури та інших видів мистецтва, сприяла формуванню світогляду, національної свідомості, духовно-моральних цінностей, естетичних смаків, розвитку читацької і ключових компетентностей школярів.

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності (за вибором учителя)
I семестр		
Вступ		
Художня література – духовна скарбниця людства. Роль книги в житті людини.		
<p>Уважно слухає інформацію про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль художнього слова та інших видів мистецтва в житті людини, значущість читання в інформаційному суспільстві, важливість вироблення вмінь компетентного читача;</p> <p>розуміє та відтворює зміст почутої інформації;</p> <p>знаходить у почутому повідомленні відповіді на поставлені запитання;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;</p> <p>доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації;</p> <p>читає навчальний матеріал підручника</p>	<p>Художні твори зі шкільного літературного курсу початкової освіти, самостійно прочитані твори української та зарубіжної літератур.</p> <p><i>Теорія літератури (ТЛ):</i> художня література, літературний твір.</p> <p><i>Позакласне читання (ПЧ).</i> Самостійно прочитані учнями художні твори української та зарубіжної літератур.</p>	<p>Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації.</p> <p>Обговорення прослуханих текстів (медіатекстів), проведення дискусій (зокрема онлайн).</p> <p>Порівняння загальнолюдських цінностей, втілених у творах української та зарубіжної літератур.</p> <p>Перегляд екранізацій (епізодів) творів української та зарубіжної літератур та їх обговорення.</p> <p>Віртуальна екскурсія в музей книги та друкарства України.</p>

<p>про художню літературу як духовну скарбницю людства, роль книги в житті людини;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту;</p> <p>обирає самостійно або за допомогою інших осіб художні тексти для читання, аргументує свій вибір;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів.</p>		
Малі жанри у фольклорі та літературі		
<p>Уважно слухає інформацію про малі жанри в українському та зарубіжному фольклорі та літературі; про життєпис Л. Глібова та акровірші й загадки у творчості письменника;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>стисло переказує зміст повідомлення про втілення в прислів'ях, приказках і загадках узагальнених суспільних поглядів на норми моралі та етики та коротку інформацію про життя та творчість Л. Глібова;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з</p>	<p>1. Прислів'я та приказки – перлини фольклору.</p> <p>Художнє відтворення в прислів'ях і приказках життєвого досвіду поколінь, узагальнення суспільних поглядів на норми моралі та етики поведінки людини. Національний колорит прислів'їв і приказок. Втілення загальнолюдських ідеалів у прислів'ях і приказках народів світу.</p> <p><i>ТЛ: фольклор (народна творчість); малі жанри фольклору: прислів'я, приказка; національний колорит.</i></p> <p>2. Народні загадки.</p>	<p>Виразне читання (зокрема й напам'ять) прислів'їв, приказок, загадок народів світу.</p> <p>Укладання тематичного словничка прислів'їв і приказок (дружба, праця, знання тощо).</p> <p>Складання авторських загадок різних видів.</p> <p>Словесне/графічне малювання відгадок до загадок.</p> <p>Навчальний індивідуальний або груповий проєкт «Записник фольклориста».</p>

допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;
передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення;
виявляє взаємозв'язок змісту малих жанрів фольклору із власними потребами для особистісного розвитку;
читає виразно (зокрема й напам'ять) прислів'я, приказки, народні та авторські загадки;
розрізняє жанрові особливості прислів'їв і приказок, різновиди загадок;
характеризує порушені в прислів'ях, приказках і загадках проблеми;
знаходить у текстах прислів'їв, приказок і загадок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;
формулює тему та основну думку прислів'їв, приказок, загадок, зокрема й авторських загадок Л. Глібова, порівнює народні та авторські загадки;
розпізнає основні художні виражальні

Первісне і сучасне значення народних загадок. Тематика загадок. Національний колорит загадок народів світу.

Авторські загадки.

ТЛ: загадка.

3. Леонід Глібов. «Бачить – не бачить», «Котилася тарілочка», «Гоп-гоп, діти-молодята!» (одна-дві загадки за вибором учителя).

Замальовка життєпису письменника. Загальна характеристика акровіршів та авторських загадок Л. Глібова. Фольклорні мотиви та жартівливий характер загадок дідуся Кенира.

ТЛ: акровіри (повторення).

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до загадок Л. Глібова (художниці-ілюстраторки – Ольга Артюшенко, Галина Сокиринська).

МЗ: (міжпредметні зв'язки): літератури національних меншин, іноземні мови – малі жанри фольклору в фольклорі народу, мова якого вивчається.

ПЧ. Анатолій Качан. Загадки «Квітка Сонця», «Світов@ павутин@».

<p>засоби у творах малих жанрів фольклору, використовує окремі з них; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів малих жанрів фольклору про відображення в них народної мудрості; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в прислів'ях, приказках і загадках, і власним життєвим досвідом висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими прислів'ями, приказками і загадками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо; обирає для самостійного ознайомлення тексти малих жанрів фольклору і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;] створює власний медійний продукт</p>		
--	--	--

<p>(мультфільм, відеоролик, навчальний проект тощо) за мотивами прочитаного; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності малих жанрів фольклору</p>		
Народні казки		
<p>Уважно слухає інформацію про народні казки, особливості жанру казки, життя та творчість збирачів народних казок; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення про види народних казок, їх спільні й відмінні риси; стисло переказує зміст народних казок; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; розрізняє ознаки народних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них; читає виразно народні казки,</p>	<p>1. Народні казки. Повторення та узагальнення: види народних казок (казки про тварин, героїко-фантастичні (чарівні), соціально-побутові), їх спільні й відмінні риси. <i>ТЛ:</i> народна казка; види народних казок; поняття про фантастичне. <i>МЗ:</i> іноземні мови – казки народу, мова якого вивчається.</p> <p>2. «Панчатантра» – перша у світі фольклорна збірка. Індійська народна казка «Фарбований шакал». Алегоричне зображення негативних людських якостей у творі. Повчальний зміст казки. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – Валерій Юрлов, ілюстрації до «Панчатантри».</p> <p>3. Арабські народні казки зі збірки</p>	<p>Виразне читання народних казок (уголос ланцюжком, в особах). Переказ народних казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом народних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану народної казки. Порівняльна характеристика героїв казок різних народів світу. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у народних казках за заголовком, за ілюстрацією, за уривком. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо народних казок (перебіг подій,</p>

<p>ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями народних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>характеризує порушені в народних казках проблеми;</p> <p>знаходить у текстах народних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку народних казок, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення тексти народних казок і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує</p>	<p>«Тисяча і одна ніч» (одна казка за вибором учителя).</p> <p>Легендарна історія створення збірки. Дивовижний світ арабських казок. Національний колорит казок «Тисячі та однієї ночі». Алі-Баба, Аладдін, Синдбад-мореплавець – вічні літературні образи.</p> <p>МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Аладдін» («Aladdin») (режисер – Рон Клементс).</p> <p>4. Українська народна казка «Яйце-райце».</p> <p>Фантастичне та реальне в казці. Символіка казки, відображення у ній світогляду українців, їх звичаїв та обрядів, морально-етичних принципів. Особливості мови народної казки.</p> <p>ТЛ: <i>тема художнього твору.</i></p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Катерини Штанко до української народної казки «Яйце райце».</p> <p>5. Кримськотатарська народна казка «Золоте яблуко» (переклад Данила Кононенка).</p> <p>Родинне виховання, народні традиції</p>	<p>розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Інсценізація народних казок.</p> <p>Самостійний добір текстів народних казок у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p>
--	--	--

<p>інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>передає текст народних казок графічно та трансформує графічну інформацію в тестову;</p> <p>створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо);</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності народних казок</p>	<p>кримських татар, втілення їх у казці. Образи персонажів чарівної казки. Особливості побудови народної казки.</p> <p>ТЛ: <i>гіпербола.</i></p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації Катерини та Тетяни Очередько до збірки кримськотатарських казок; Катерина Білокур. «Богданівські яблука»; <i>архітектура</i> – Ханський палац у Бахчисараї.</p> <p>6. Брати Якоб і Вільгельм Грімм. «Пані Метелиця».</p> <p>Брати Грімм – збирачі фольклору. Уславлення працьовитості та інших загальнолюдських чеснот у казці «Пані Метелиця».</p> <p>ТЛ: <i>антитеза, мандрівний сюжет.</i></p> <p>МК: <i>кіномистецтво</i> – х/ф «Пані Метелиця» («Frau Holle») (режисер – Готтфريد Кольдиц).</p> <p>ПЧ. <i>Казки народів світу (за вибором учителя та учнів).</i></p>	
Літературні казки		
<p>Уважно слухає інформацію про літературні казки; життя та творчість</p>	<p>1. Шарль Перро (1628–1703). «Попелюшка, або Кришталевий</p>	<p>Виразне читання літературних казок (уголос ланцюжком, в</p>

<p>авторів літературних казок; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого стисло переказує зміст літературних казок; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;] розрізняє ознаки літературних казок, особливості їх побудови, елементи реального та фантастичного в них; читає виразно літературні казки, ознайомлюється з інтерпретаціями казок у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями літературних казок (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід; характеризує порушені в літературних казках проблеми; знаходить у текстах літературних казок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p>	<p>черевичок». Ш. Перро – французький письменник, основоположник європейської літературної казки. Поетизація працьовитості та скромності у казці «Попелюшка». Утвердження добра у творі Інтерпретація сюжету казки у літературі та інших видах мистецтва. ТЛ: літературна казка. МК: анімація – мультфільм «Попелюшка («Cinderella»), режисери – Уілфред Джексон, Хемільтон Ласкі, Клайд Джеронімі.</p> <p>2. Еріх Распе (1736–1794). «Дивовижні пригоди, подорожі й бойові подвиги барона Мюнхгаузена» (1–2 епізоди за вибором учителя) Короткі відомості про письменника. Барон Мюнхгаузен – брехун чи фантазер? Жартівлива фантастика і казкові перебільшення у вигаданих історіях героя. МК: анімація – цикл мультфільмів «Пригоди Мюнхгаузена» (режисери – Анатолій Солін, Натан Лернер) ТЛ: Поняття про літературного героя. Перебільшення як засіб утворення</p>	<p>особах). Переказ літературних казок (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстами літературних казок: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання власних авторських казок. Порівняльна характеристика героїв за планом. Складання цитатного плану казки. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (порівняння народної та літературної казок), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Проектна робота «Моя улюблена казка» (кардмейкінг, скрапбукінг).</p>
---	---	--

формулює тему та основну думку літературних казок, рекомендованих для текстуального вивчення;
характеризує емоційний стан персонажів казок, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність
висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані вивченими казками, своє ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій, явищ тощо;
обирає для самостійного ознайомлення тексти літературних казок і наводить аргументи щодо свого вибору;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;
передає текст літературних казок графічно та трансформує графічну інформацію в тестову;
створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо);

комічних ефектів.

3. Ганс Крістіан Андерсен (1805–1875). «Снігова королева», «Русалонька» (один твір за вибором учителя).

Г. К. Андерсен – видатний датський казкар. Поєднання реального і фантастичного у казках Г. К. Андерсена. Протистояння щирих людських стосунків і бездуховної влади у казці «Снігова королева». Романтика пригод Герди і Кая. Щирість почуттів та ідея самопожертви заради щастя близької людини в казці «Русалонька».

ТЛ: портрет.

МК: образотворче мистецтво – Владислав Єрко ілюстрації до казки «Снігова королева»; *анімація* – мультфільм «Снігова королева» (режисер – Лев Атаманов; мультфільм «Русалонька» («The Little Mermaid»)) (режисери – Рон Клементс, Джон Маскер).

4. Оскар Вайльд (1854-1900). «Щасливий принц».

Короткі відомості про автора.

Ідеали милосердя, гуманізму,

збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності літературних казок.

доброчинності, самопожертви у творі.
ТЛ: мова автора і мова дійових осіб, прозова мова.

МК: анімація – мультфільм «Щасливий принц» (режисер – Натан Лернер).

МЗ: іноземні мови – казки письменників народів світу, мова якого вивчається.

**5. Іван Франко (1856–1916).
«Фарбований Лис».**

Замальовка життєпису письменника. Поєднання сюжетів «Панчатантри» та українських казкових традицій у збірці «Коли ще звірі говорили». Структура казки «Фарбований Лис». Роль діалогів у розкритті характеру головного героя. Морально-етична проблематика казки.

МК: анімація – мультфільм «Фарбований лис» (режисер-мультиплікатор Олександр Іванов); *образотворче мистецтво* – ілюстрації Сергія Артюшенка, Олега Кіналя до казки «Фарбований Лис».

6. Леся Українка (1876–1913). «Лелія».

Короткі біографічні відомості про дитинство письменниці. Чарівні перетворення, їх роль у казці. Соціальні

мотиви в казці. Особливості літературної казки, її відмінність від народної.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Лариси Іванової до казки Лесі Українки «Лелія»; Крейн Уолтер. «Лілії Мадонни в саду».

**7. Валерій Шевчук (народ. 1939).
«Чотири сестри».**

Замальовка життєпису письменника. Тема зміни пір року, художнє зображення її письменником. Мотив сну в казці. Родинні взаємини між сестрами в казці. Осмислення символічного змісту казки-притчі.

ТЛ: казка-притча.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Ольги Рубіної до збірки В. Шевчука «Панна квітів. Казки моїх дочок», картина Ольги Ковтун «Пробудження»; музичне мистецтво – «Чотири пори року» Антоніо Вівальді, архітектура, скульптура – барельєф скульптора Габріеля Красуцького на будинку «Пори року» (м. Львів)

8. Марина Павленко (народ. 1973).

«Хатка для Нехайка».

Коротко про письменницю та особливості структури її збірки «Казки з Ялосоветиної скрині». Морально-етичні проблеми прав і обов'язків дитини. Реальні й фантастичні образи-персонажі в літературній казці.

ТЛ: дійові особи (персонажі).

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Ольги Кузнецової до збірки М. Павленко «Півтора бажання. Казки з Ялосоветиної скрині»

ПЧ. Баррі Дж. М. «Пітер Пен».

Близнець В. «Земля Світлячків» (скорочено).

Гауф В. «Маленький Мук».

Гофман Е. Т. А. «Лускунчик».

Кіплінг Р. Дж. «Рікі-Тікі-Таві».

Коллоді К. «Піноккіо».

Королів-Старий В. «Хуха-Моховинка».

Лагерлеф С. «Дивовижна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусаками Швецією», «Свята ніч» (1 за вибором).

Мензатюк З. «Арніка».

Мілн А. «Вінні-Пух та всі-всі-всі».

Письменна Л. «Як у Чубасика сміх украли».

	<p>Родарі Дж. «Пригоди Цибуліно».</p> <p>Смаль Ю. «Казка про Горошку».</p> <p>Ярмиш Ю. «Летюче дерево».</p>	
Минуле народів у фольклорі та літературі: легенди, перекази, літописні оповіді		
<p>Уважно слухає легенди і перекази народів світу, інформацію про спільне та відмінне в народних казках і легендах, їх ознаки та види;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;</p> <p>стисло переказує зміст легенд і переказів народів світу, художніх творів, що вивчаються текстуально;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розрізняє види народних легенд і переказів та їх ознаки в порівнянні з народними казками;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту художніх творів, почутого повідомлення про них;</p> <p>розповідає про власний емоційний</p>	<p>1. Про Рема і Ромула (Легенда про заснування Риму). Зв'язок легенди з античною міфологією. <i>МК:</i> скульптура – Капітолійська вовчиця. <i>МЗ:</i> <i>всесвітня історія</i> – історія Давнього Риму.</p> <p>2. Легенди українців. Спільне та відмінне в народних казках і легендах. Ознаки фантастичного в легендах. Види народних легенд. «Берегиня» (за С. Плачиндою). Протистояння добра і зла. Символічні образи в легенді. Утілення образу Берегині в різних видах народного мистецтва. <i>ТЛ:</i> легенда (поглиблення поняття). <i>МК:</i> образотворче мистецтво – картина Олега Шупляка «Берегиня».</p> <p>3. Легенди про короля Артура та лицарів круглого столу (1–2 епізоди за вибором учителя). Відображення в «Легендах про короля Артура» елементів історії, побуту</p>	<p>Виразне читання легенд і переказів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом легенд і переказів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання власних легенд чи переказів.</p> <p>Порівняльна характеристика легендарних ватажків за планом.</p> <p>Складання цитатного плану твору.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (порівняння легенд і переказів із казками), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p>

<p>стан під час сприймання художніх творів, що вивчаються текстуально; читає виразно легенди, перекази, літописну оповідь, драму-казку, історичне оповідання; співвідносить зміст сприйнятого тексту легенд, переказів, літописної оповіді, драми-казки, історичного оповідання із історичним і культурним контекстом; характеризує порушені в легендах, переказах, художніх творах про історичне минуле проблеми; знаходить у текстах переказів, легенд і художніх творах про історичне минуле приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку легенд, переказів і художніх творів про історичне минуле; виокремлює патріотичні мотиви в легендах, переказах, літописних оповідях; виокремлює жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами, історичного оповідання, особливості мови творів;</p>	<p>середньовічної Англії, світоглядних ідеалів давніх кельтів. Поєднання реального та фантастичного. МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Меч у камені» («The Sword in the Stone») (режисер – Вольфганг Райтерман).</p> <p>4. Легенди про Робіна Гуда (1–2 епізоди за вибором учителя). Шляхетний розбійник – втілення народної мрії про захисника. Образи друзів та ворогів Робіна Гуда. МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Робін Гуд» («Robin Hood») (режисер – Вольфганг Райтерман). МЗ: <i>всесвітня історія</i> – історія середньовічної Англії; <i>англійська мова</i> – англійські перекази і легенди.</p> <p>5. Літописні оповіді. «Повість минулих літ»: «Три брати – Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь» (<i>у переказі В. Близнеця</i>). «Повість минулих літ» – перший історичний твір на землях Київської Русі, пам’ятка XII ст., основа українського літописання. Змалювання вчинків</p>	<p>Проектна робота «Легенди рідного краю (міста, села)»</p>
---	--	---

формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу легенд, переказів, літописних оповідей і художніх творів про історичне минуле щодо художнього переосмислення історичних подій та образів, символічні образи, ознаки реалістичного і фантастичного в легендах і переказах;

аргументує власну оцінку прочитаних творів, наводячи доречні цитати;

представляє текстову інформацію з прочитаних творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту

створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо) і письмові творчі роботи різних жанрів;

збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності із прочитаних творів

літописних героїв. Уславлення засновників Київської Русі. Героїчний зміст літопису, його сюжети в різних видах мистецтва.

ТЛ: літопис.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до «Повісті минулих літ» (художник-ілюстратор – Георгій Якутович); Артур Орльонов «Хрещення України-Русі»; *скульптура* – Василь Бородай, пам'ятний знак «Засновникам Києва» (м. Київ); *скульптура* – Фрідріх Согаян, пам'ятник Нестору-літописцю (м. Київ).

МЗ: історія України – доба Київської Русі.

6. «Старі Кодаки й перші запорожці-козари».

Переказ про заснування перших козацьких поселень та козацьку старшину. Мотив національної пам'яті про запорожців – оборонців рідної землі.

МК: архітектура – Історико-культурний комплекс «Запорозька Січ» Національного заповідника «Хортиця»; *образотворче мистецтво* – Микола Пимоненко «У похід», Опанас Сластіон «Проводи на Січ».

МЗ: історія України – доба козацтва.

7. Олександр Олесь. «Микита Кожум'яка».

Стисла розповідь про долю поета. Жанрові ознаки драми-казки за народними мотивами «Микита Кожум'яка». Уславлення юного героя. Особливості мови твору.

ТЛ: драматичний твір. Драма-казка. Віршована мова.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до драми-казки «Микита Кожум'яка» (художник – Петро Андрусів); анімація – мультфільм «Микита Кожум'яка» (режисер-мультиплікатор Ніна Василенко), мультфільм «Микита Кожум'яка» (режисер-мультиплікатор Манук Депоян).

8. Сергій Плачинда. «Богатирська застава».

Стисла розповідь про письменника. Історична основа твору «Богатирська застава». Образ Будимира – патріота рідної землі. Особливості мови історичного оповідання.

	<p>ТЛ: історичне оповідання (поглиблення поняття).</p> <p>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки С. Плачинди «Київські фрески» (художник-ілюстратор – О. Мезенцев).</p> <p>ПЧ. Бердник О. «Сказання про калину», «Вишня – вічна наречена»</p> <p>Гармаш-Литвин А. «Голос утопленого села» («Мова України», «Як українці отримали собі землю», «Переяслав», «Кобза», «Про запорожців», «Рідне слово», «Вогняна січ», «Дороги рідних пісень», «Пісня без слів»).</p> <p>Легенди «Калина», «Як виникли Карпати», «Неопалима купина» (за Є. Шморгуном).</p> <p>Легенди Криму «Аю-Даг», «Скелі-близнята в Гурзуфі».</p> <p>Народний переказ «Шевченко на Хортиці».</p>	
Поетичний образ України		
<p>Уважно слухає ліричні твори про Україну, її природу, мову та видатних українців; інформацію про життя та творчість авторів, що створили</p>	<p>1. Тарас Шевченко. «Зоре моя вечірняя», «Учітесь, читайте...» (уривок із послання «І мертвим, і живим...»).</p>	<p>Виразне читання ліричних творів, зокрема напам'ять.</p> <p>Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням</p>

<p>поетичний образ; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту ліричних творів, почутої інформації про них; наводить аргументи та приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з творів для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань; розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів; читає виразно ліричні твори, зокрема напам'ять; характеризує порушені в ліричних творах проблеми; знаходить у текстах ліричних творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює провідні мотиви лірики; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу поезії про художнє осмислення краси української природи, роль освіти</p>	<p>Розповідь про поета, його перебування на засланні. Поетичне відображення краси української природи у вірші «Зоре моя вечірняя». Роздуми ліричного героя. Уривок «Учітесь, читайте...» як ліричне звертання до нащадків. Думки автора про роль патріотичної освіти в духовному становленні особистості й нації. ТЛ: лірика. Ліричний герой. Мотив у ліричному творі. МК: образотворче мистецтво – Тарас Шевченко «Автопортрет» (1840), Надія Никифорова «Портрет Т. Шевченка», Володимир Маковський «Український пейзаж з хатами»; музичне мистецтво – «Учітесь, брати мої» (слова – Тарас Шевченко, музика – Микола Лисенко), «Зоре моя вечірняя» (слова – Тарас Шевченко, музика – Яків Степовий). МЗ: музичне мистецтво – пісні на слова Т. Шевченка.</p> <p>2. Богдан Лепкий. «Шевченкова верба». Роль Тараса Шевченка у становленні особистості Богдана Лепкого, його поетична шевченкіана. Осмислення образу українського генія Шевченка з позицій</p>	<p>життєвих ситуацій авторів патріотичної лірики. Рольова гра «Рима, римування – це ж так просто». Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора». Проектна робота «Роль Батьківщини у житті кожного із нас».</p>
---	---	---

в духовному становленні особистості, призначення поета й поезії, збереження мови для історії, народу, людства;
характеризує художні образи (образ України, образ природи, образ поета-патріота, образ ліричного героя); емоційний стан ліричних героїв творів, їхню поведінку та вчинки;
аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати;
обирає для самостійного ознайомлення ліричні твори і наводить аргументи щодо свого вибору;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;
створює за мотивами прочитаного творчі роботи різних жанрів, зокрема медійний продукт (відеоролик тощо);
збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.

гуманізму у вірші «Шевченкова верба». Біографічна основа поезії. Мотив туги за рідним краєм.

ТЛ: рима, перехресне, суміжне й кільцеве римування.

МК: образотворче мистецтво – Тарас Шевченко «Мангишлацький сад» (акварель), «В Корсуні» (рисунок).

3. Галина Кирпа. «Мова моя».

Біографічна довідка про письменницю, її громадську діяльність.

Значення рідної мови в житті людини. Мотив важливості збереження мови для історії, народу, людства загалом. Роль художніх засобів у розкритті основної думки поезії.

ТЛ: епітет, порівняння, метафора (поглиблення понять).

4. Віктор Зубар. «Крила України».

Тетяна Майданович. «Найкраща Україна», «О Україно! Божий білий цвіт!», «Країна Українія» (один – два вірші за вибором учителя).

Короткі біографічні відомості про авторів поезій. Образ сучасної України в

поетичних творах. Патріотичні почуття ліричного героя, втілені у віршах.

ТЛ: патріотична лірика.

МК: образотворче мистецтво – Михайло Дмитренко «Мелодія», Олексій Куликов «Єдність», Олег Шупляк «До рідних гнізд»; ілюстрації до книги Т. Майданович «Країна Українія» (художниця-ілюстраторка – Іванна Хомчак).

МЗ: музичне мистецтво – пісні про Україну.

**5. Адам Міцкевич (1798–1855).
«Акерманські степи».**

А. Міцкевич – польський поет. Поетичні образи української природи в «Кримських сонетах».

МК: скульптура – Антон Попель, пам'ятник А. Міцкевичу (м. Львів);
архітектура – Аккерманська фортеця (пам'ятка архітектури XIII–XV ст.).

Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя.

ПЧ. Костенко Л. «Кобзарю».

Лучук В. «Клятва».

	Міцкевич А. «Кримські сонети» Савчук Л. «Український віночок». Щербак М. «Волошки».	
Література рідного краю		
<p>Уважно слухає художні твори письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p> <p>читає виразно художню літературу письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти зокрема лірику напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в літературних творах проблеми;</p> <p>формулює тему та основну думку</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя)</p> <p>Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків.</p> <p>МК: інтерпретація художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; історико-меморіальні музеї.</p>	<p>Виразне читання художніх творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, в парах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання плану (простого чи складеного, цитатного).</p> <p>Характеристика героїв.</p> <p>Робота з цитатним матеріалом.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p>

<p>творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу художніх творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори письменників літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.</p>		<p>Самостійний добір художніх творів письменників літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
Найцікавіше з літературних новинок		
Уважно слухає інформацію про нові	Художні твори сучасної української	Виразне читання художніх творів

<p>художні твори сучасної української та зарубіжних літератур; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>та/або зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів) МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.</p>	<p>сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у I семестрі унаочнює та візуалізує почуте</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжних літератур. Узагальнення та систематизація вивченого</p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими відповідями із</p>

<p>повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом</p> <p>обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах;</p> <p>пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі;</p> <p>співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола</p>	<p>в I семестрі навчального матеріалу.</p> <p><i>ТЛ: повторення вивчених у I семестрі теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>використанням освітніх вебресурсів.</p> <p>Інтерпретація художніх творів.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».</p>
---	---	--

читацьких інтересів.		
II семестр		
Дивовижний світ природи		
<p>Уважно слухає поетичні та прозові твори українських і зарубіжних письменників про природу; інформацію про життя та творчість їх авторів;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>стисло переказує зміст прозових творів про природу;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розрізняє пейзажні та анімалістичні твори;</p> <p>виявляє взаємозв'язок змісту творів про природу із власними потребами для особистісного розвитку;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту вивчених творів для</p>	<p>1. Роберт Бернс (1759–1796). «Моє серце – в верховині...» Роберт Бернс – шотландський поет. Оспівування краси природи рідного краю у вірші. <i>ТЛ:</i> Пейзаж та його види. Пейзаж у літературному творі. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – Альфред де Бреанскі, «Вечірня зоря».</p> <p>2. Ернест Сетон-Томпсон (1860–1946). «Снап». Е. Сетон-Томпсон – канадський письменник. Світ природи у творах Е. Сетона-Томпсона. Утвердження єдності людини і природи в анімалістичних творах письменника. <i>ТЛ:</i> анімалістичне оповідання. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – анімалістична графіка Ернеста Сетона-Томпсона.</p> <p>3. Джозеф Редьярд Кіплінг (1865–1936). «Мауглі».</p>	<p>Виразне читання художніх творів про рідну природу (уголос ланцюжком, в ролях; напам'ять (ліричних)).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів.</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання цитатного плану твору.</p> <p>Характеристика героїв.</p> <p>Складання порівняльної таблиці/схеми «Особливості оповідання».</p>

<p>увиразнення власних поглядів щодо важливості збереження природи, утвердження гуманістичних цінностей; читає виразно програмові художні твори, зокрема напам'ять пейзажну лірику; характеризує порушені в творах проблеми екологічного характеру: гармонії природи і людини, дбайливого ставлення до навколишнього середовища; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність; формулює тему та основну думку творів про природу, рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо оспівуванню краси природи, її збереження, возвеличення людського гуманізму і засудження споживацького ставлення до довкілля; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та</p>	<p>Дж. Р. Кіплінг – англійський письменник. Екзотичний світ природи у творі. Закон джунглів і світ людей. Реальне і фантастичне у казці. МК: <i>анімація</i> – цикл мультфільмів «Мауглі» (режисер – Роман Давидов).</p> <p>4. Павло Тичина (1891–1967). «Хор лісових дзвіночків», «Гаї шумлять», «Арфами, арфами» (один – два вірші за вибором учителя).</p> <p>Замальовка життєпису поета, особливості його світобачення. Поетичне змалювання картин природи. у віршах П. Тичини. Музичне (слухове), зорове та емоційне наповнення поезій. Авторські неологізми та їх художні функції. Персоніфікований образ дівчини-весни в поезії «Арфами, арфами».</p> <p>ТЛ: <i>Пейзажна лірика. Персоніфікація.</i> МК: <i>музичне мистецтво</i> – «Ми дзвіночки» (слова – П. Тичина, музика – Василь Верховинець), «Гаї шумлять» (слова – Павло Тичина, музика – Григорій Майборода), «Арфами, арфами» (слова – Павло Тичина, музика – Лесь Тельнюк); <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації</p>	<p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Створення та презентація під керівництвом учителя в соціальних мережах власного медіатексту на основі прочитаних творів про рідну природу.</p> <p>Рольова гра «Малюємо природу художніх творів» або «Малюємо поезію».</p>
--	---	--

вчинки, виявляючи толерантність;
проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в творах про природу, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм;
обирає для самостійного ознайомлення твори про природу і наводить аргументи щодо свого вибору;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;
створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного;
відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.

Едуарда Колесова до збірки «Гаї шумлять».

**5. Оксана Іваненко (1906–1997).
«Цвітарінь».**

Розповідь про письменницю. Художній світ пізнавальної казки. Тема екології у творі. Розвиток подій у казці. Морально-етична проблематика твору.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Василя Євдокименка до збірки «Лісові казки»; *музичне мистецтво* – Поль Морія «Жайворонок».

**6. Микола Вінграновський (1936–2004).
«Гусенятко».**

Біографічні відомості про письменника. Змалювання дивовижного світу природи. Час і простір в оповіданні. Тема родинних цінностей у творі.

МК: образотворче мистецтво – Петро Нілус «Поле з гусьми», Кириак Костанді «Гуси»; ілюстрації Кості Лавра до збірки «Гусенятко. Козак Петро Мамарига».

**7. Марія Морозенко (народ. 1969).
«Вірність Хатіко».**

	<p>Коротко про життя і творчість письменниці. Тема дружби людини й тварини. Засоби змалювання їхніх взаємин в оповіданні. Послідовність подій у творі. Ідея гуманістичних цінностей.</p> <p>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Ольги Воронкої до збірки «Найвірніші»; кіномистецтво – «Хатіко: Найвірніший друг» (режисер – Лассе Халльстрём).</p> <p><i>Для вивчення напам'ять: дві поезії за вибором учителя.</i></p> <p>ПЧ. Давидов А. «Таємниці старого дуба». Дарелл Дж. «Балакучі квіти». Іван Багряний «До Ворскли, по рибу!». Качан А. «Море грає». Пчілка О. «З гринджолятами». Сетон-Томпсон Е. «Доміно», «Ведмежа Джонні», «Лобо», «Мустанг-іноходець». Чередниченко Д. «Мандри жолудя». Чухліб В. «Після хуртовини»</p>	
Світ дитинства		
<p>Уважно слухає художні твори українських і зарубіжних письменників про дивовижний світ дитинства;</p>	<p>1. Марк Твен (1835–1910) «Пригоди Тома Сойєра». Марк Твен – американський письменник.</p>	<p>Виразне читання художніх творів (уголос ланцюжком, в особах). Переказ (близько до тексту),</p>

<p>коротку інформацію про життя та творчість їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; виявляє взаємозв'язок змісту творів про дітей із власними потребами для особистісного розвитку; читає виразно програмові художні твори; характеризує порушені в творах проблеми: добра і зла, милосердя й прощення, морального вибору людини, формування характеру і світогляду юних героїв, шкільного життя, стосунків з однолітками, старшими людьми та навколишнім світом; знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних</p>	<p>Автобіографічна основа повісті «Пригоди Тома Соєра». Світ дорослих і світ дітей у творі. Романтика пригод. Образи Тома Соєра і Гекльберрі Фінна. Ідеали дружби. ТЛ: автобіографічний твір. МК: кіномистецтво – ф/х «Пригоди Тома Соєра і Гекльберрі Фінна» (режисер – Станіслав Говорухін).</p> <p>2. Іван Нечуй-Левицький (1838–1918). «Вітрогон». Замальовка життєпису письменника. Композиція оповідання «Вітрогон», майстерність оповіді, мови. Образ Василька. Внутрішній світ хлопчика, спрямованість його інтересів, формування характеру. ТЛ: тема та ідея літературного твору. МК: образотворче мистецтво – Микола Пимоненко «Вечоріє».</p> <p>3. Елеанор Портер (1868–1920). «Полліанна». Е. Портер – американська письменниця. Полліанна – втілення щирості та оптимізму. Життєствердні мотиви твору. ТЛ: композиція і сюжет твору.</p>	<p>стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів. Бесіда за запитаннями (зміст твору). Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів. Аналітико-синтетична робота над текстом оповідань: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору. Діаграма Вєнна «Персонажі творів». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг події, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Рольова гра «Лист героєві твору» або «Я хотів би дружити із героєм твору...».</p>
---	---	--

понять, пояснює їх сутність;
формулює тему та основну думку творів про дітей, рекомендованих для текстуального вивчення;
виокремлює в художніх текстах мікротеми;
формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо майстерного розкриття духовного світу дітей, їхніх характерів і міжособистісних стосунків;
характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;
проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в творах про дитинство, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм;
висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки,

МК: кіномистецтво – ф/х «Полліанна» («Pollyanna») (режисер – Сара Хардинг).

4. Оксана Сайко (народ. 1976). «Гаманець».

Біографічна довідка про письменницю. Драматизм сюжету оповідання «Гаманець». Розвиток подій у творі. Проблема добра і зла, морального вибору людини. Образи Іванки й Ритки, спільне й відмінне у їхніх характерах і вихованні.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Наталки Гайди, Назара Гайдучика до збірки «Новенька та інші історії».

5. Галина Кирпа (народ. 1950). «Мій тато став зіркою».

Участь письменниці у подіях, що стали основою оповідання, їх переосмислення в художньому творі. Зворушлива оповідь маленької дівчинки, тато якої загинув на Майдані. Особливості показу світу очима дитини.

Мотиви втрати рідної людини, почуття й переживання дитини. Ідея героїзму й самопожертви.

<p>сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Олена Самойлик «Герої. Майдан», ілюстрації Оксани Були до оповідання «Мій тато став зіркою»; <i>музичне мистецтво</i> – українська народна пісня «Пливе кача». МЗ: <i>історія України</i> – Революція гідності.</p> <p>ПЧ. Бічер-Стоу Г. «Хатина дядька Тома». Грінченко Б. «Украла». Ліндгрєн А. «Пєппі Довгапанчоха», «Малюк і Карлсон», «Пригоди Калле Блюмквіста». Слабошпицький М. «Війві». Стельмах Я. «Про козу». Тютюнник Г. «Дивак». Франко І. «Малий Мирон». Шолом-Алейхем. «Хлопчик Мотл».</p>	
<p>У пошуках пригод і чудес</p>		
<p>Уважно слухає українські та зарубіжні пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте</p>	<p>1. Льюїс Керролл (1832–1898). «Аліса в Країні Див». Л. Керролл – англійський письменник. Світ дивовижних пригод у творі. Образ головної героїні та казкових персонажів. Значення гри у творі. МК: <i>кіномистецтво</i> – х/ф «Аліса в країні чудес» («Alice in Wonderland») (режисер – Тим Бьортон).</p>	<p>Виразне читання фрагментів художніх пригодницько-фантастичних творів (уголос ланцюжком, в ролях). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких творів. Бєсїда за запитаннями (зміст</p>

<p>повідомлення (самоcтійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>читає виразно фрагменти художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує порушені в пригодницько-фантастичних творах проблеми: подолання бездуховності та прагматизму в реальному світі, утвердження ідеалів добра і справедливості, значущості вшанування величного історичного минулого тощо;</p> <p>знаходить у текстах художніх творів приклади теоретико-літературних понять, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>виокремлює в художніх текстах мікротеми;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі</p>	<p>2. Роальд Дал (1916–1990). «Чарлі і шоколадна фабрика».</p> <p>Р. Дал – англійський письменник. Неймовірні пригоди Чарлі. Чарівний світ фабрики містера Вонкі. Утвердження ідеалів добра і справедливості у творі.</p> <p>МК: кіномистецтво – х/ф «Чарлі і шоколадна фабрика» («Charlie and the Chocolate Factory») (режисер – Тим Бьортон).</p> <p>3. Всеволод Нестайко (1930 – 2014). «Чарівні окуляри» (скорочено).</p> <p>Замальовка життєпису письменника. Повість-казка про фантастичні пригоди сучасних школярів. Реальні вчинки головних героїв на шляху дорослішання. Фантастичні пригоди, чарівні елементи, казкова символіка повісті. Ідейний зміст повісті: відповідальність за свої вчинки, уміння долати перешкоди на шляху до мети.</p> <p>ТЛ: Епічний твір. Повість-казка (поглиблення поняття).</p> <p>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації Юлії Радіч-Демидьонук,</p>	<p>твору).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницького твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання графічного плану пригодницько-фантастичного твору.</p> <p>Складання схеми/таблиці «Реальне і фантастичне в художньому творі».</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Проектна робота «Одна цікава детективна чи пригодницька історія».</p>
--	--	---

аналізу творів щодо художнього відтворення фантастичного і реального у творах, використання чарівних елементів і казкової символіки;
характеризує емоційний стан персонажів пригодницько-фантастичних творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;
висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;
описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних пригодницько-фантастичних творів;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;
творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо;
створює власний медійний продукт

Анатолія Василенка, Радни Сахалтуєвої до повісті «Чарівні окуляри»; *кіномистецтво* – документальний фільм «Всеволод Нестайко. Родом з дитинства» (режисер – Максим Погребняк), короткометражний художній фільм «Тореадори з Васюківки» (режисер – Самарій Зелікін), художній фільм «Одиниця „з обманом“» (режисер – Андрій Праченко).

**4. Зірка Мензатюк (народ. 1954).
«Таємниця козацької шаблі»
(скорочено).**

Коротко про письменницю. Пригодницька повість про мандрівку історичними місцями України. Історичне минуле в житті сучасної людини. Образи козаків та символіка козацької шаблі у творі. Велич старовинних українських замків. Фантастичне і реальне у пригодницькій повісті. Засоби змалювання характерів персонажів.

ТЛ: *Пригодницька повість. Детектив.*

МК: *архітектура* – Тараканівський форт, Дубенський замок, Підгорецький замок, Олеський замок, Кам'янець-Подільська фортеця, Хотинська фортеця;

<p>(мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного</p>	<p><i>образотворче мистецтво</i> – Юзеф Брандт «Вставайте, козаки», Олег Орльонов «Битва під Берестечком».</p> <p><i>МЗ: історія України</i> – доба козацтва, битва під Берестечком; <i>музичне мистецтво</i> – козацькі пісні.</p> <p>ПЧ. Дара Корній. «Петрусь Химородник».</p> <p>Ковальська К. «Канікули прибульців із Саллатти».</p> <p>Ільченко О. «Загадкові світи старої обсерваторії»/</p> <p>Керролл Л. «Аліса в Задзеркаллі».</p> <p>Кестнер Е. «Еміль та детективи».</p> <p>Маар П. «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу».</p> <p>Янсон Т. Твори із серії про мумі-тролів.</p>	
<p>Література рідного краю</p>		
<p>Уважно слухає художні твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів; розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя) Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм</p>	<p>Виразне читання художніх творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, в парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над</p>

<p>читає виразно художні твори рідного краю, зокрема лірику напам'ять; характеризує порушені в літературних творах проблеми; формулює тему та основну думку творів; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю; обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів; збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків.</p>	<p>здобувачів освіти. МК: інтерпретація художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.</p>	<p>текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану (простого чи складеного, цитатного). Характеристика героїв. Робота з цитатним матеріалом. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
Найцікавіше з літературних новинок		
<p>Уважно слухає інформацію про нові</p>	<p>Художні твори сучасної української та</p>	<p>Виразне читання художніх творів</p>

<p>художні твори сучасної української та зарубіжних літератур; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>зарубіжних літератури (за вибором учителя та учнів) МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.</p>	<p>сучасної української та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
<p>Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік</p>		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів, вивчених у II семестрі унаочнює та візуалізує почуте</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури. Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та</p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із відкритими та закритими відповідями із</p>

<p>повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом</p> <p>обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах;</p> <p>пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі;</p> <p>співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола</p>	<p>за навчальний рік навчального матеріалу.</p> <p><i>ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>використанням веб-ресурсів</p> <p>Інтерпретація художніх творів.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.</p> <p>Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.</p>
---	--	---

читацьких інтересів.		
----------------------	--	--

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності (за вибором)
I семестр		
Вступ		
<p>Уважно слухає інформацію про художню літературу як вид мистецтва, інші види мистецтва, своєрідність мистецького світосприймання, художній образ у літературі та інших видах мистецтва;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>розуміє та відтворює зміст інформації про літературу як вид мистецтва, художній образ на прикладі фольклору, прочитаних художніх творів і творів інших видів мистецтва;</p> <p>аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних художніх творів;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані новою навчальною інформацією та прочитаними художніми творами;</p>	<p>Художня література як вид мистецтва. Своєрідність мистецького світосприймання. Художній образ у літературі та інших видах мистецтва. Текстуально вивчені в 5 класі та самостійно прочитані учнями художні твори.</p> <p><i>ТЛ:</i> мистецтво, художній образ, література як вид мистецтва.</p> <p><i>П:</i> самостійно прочитані учнями художні твори.</p> <p><i>МК:</i> скульптура – Єгор Зигура «Сходи пізнання» (м. Київ), Роман Захарчук, Михайло Шкраб'юк «Скульптура книги» (м. Коломия Івано-Франківської обл.).</p>	<p>Проведення дискусій (зокрема он-лайн) на тему: «Роль мистецтва у житті людини»</p> <p>Перегляд екранізацій (епізодів) творів української літератури, вивчених у 5 класі, та обговорення їх у класі.</p> <p>Створення таблиць, схем, ілюстрацій «Художній образ у творах мистецтва».</p> <p>Створення лепбука «Художні образи літературних творів, прочитаних у 5 класі. Їх віддзеркалення в різних видах мистецтва».</p> <p>Віртуальна екскурсія у Національний музей літератури України.</p>

<p>створює невеликі повідомлення/медіатексти про художню літературу, художній образ у літературі та інших видах мистецтва.</p>		
<p>Міфи народів світу</p>		
<p>Уважно слухає інформацію про міф як найдавнішу форму світогляду, тексти міфів народів світу, відомості про письменницю Дару Корній та образи прадавньої міфології в її творчості; ознайомлюється з інтерпретаціями міфів у різних видах мистецтва, зокрема з екранізаціями та мультиплікаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом нового навчального матеріалу;</p> <p>стисло переказує сюжети міфів;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розрізняє спільне та відмінне між міфами, казками та легендами;</p> <p>читає виразно тексти міфів;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутої інформації про міфи;</p>	<p>1. Міф як найдавніша форма світогляду людини, розуміння світу й усвідомлення свого місця в ньому. Космогонічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення світу: «Сокіл-Род», «Прадуб» (за Сергієм Плачиндою). Побудова та символіка космогонічних міфів, їх основні мотиви.</p> <p><i>ТЛ: міф. Види міфів.</i></p> <p><i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор – Валерій Войтович); альбом творчості «Світло Пращурів Наших» (художник-ілюстратор Віктор Крижанівський).</i></p> <p>2. Антропологічні міфи народів світу. Праукраїнські міфи про створення людини «Білобог і Чорнобог», «Дажбог і Жива» (за Сергієм</p>	<p>Виразне читання текстів міфів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Усний стислий, вибірковий переказ здобутої навчальної інформації.</p> <p>Створення порівняльних таблиць «Міф і казка», «Міф і легенда», «Міфи народів світу».</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом міфів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Прогнозування подій у міфах за заголовком, за ілюстрацією, за уривком.</p> <p>Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації, зокрема і з використанням</p>

<p>розпізнає ознаки космогонічних та антропогонічних міфів, визначає особливості їх побудови;</p> <p>співвідносить зміст сприйнятих текстів міфів з історичним і культурним контекстом;</p> <p>характеризує порушені в міфах проблеми;</p> <p>знаходить у текстах переказів міфів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку текстів міфів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>визначає символіку міфів;</p> <p>характеризує міфічних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у текстах міфів персонажів, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого матеріалу про міфи як відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів людей; символіку та особливості міфів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні</p>	<p><i>Плачиндою</i>). Особливості українських міфів, пов'язаність їх із давніми заняттями людей, із хліборобством. Протистояння добра і зла у міфах. Їх відмінність від казок і легенд.</p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до книги «Міфи та легенди давньої України» (художник-ілюстратор Валерій Войтович); <i>скульптура</i> – Віктор Комісаров «Боги Давньої Русі».</p> <p>3. Давньогрецькі міфи про Прометея. Прометей – символ самопожертви та тираноборства. Уславлення подвигу Прометея. Образ Прометея у світовому мистецтві.</p> <p>МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Прометей» (режисер – Олександра Сніжко-Блоцька); <i>образотворче мистецтво</i> – Ян Коссірс «Прометей»; <i>література</i> – Максим Рильський «Прометей».</p> <p>4. Давньогрецькі міфи про подвиги Геракла (1–2 за вибором учителя). Возвеличення сили та мужності в образі Геракла.</p> <p>МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Геркулес»</p>	<p>комп'ютерних програм, щодо дослідження особливостей космогонічних та антропогонічних міфів, символіки міфів прадавньої України.</p> <p>Складання власних міфів різних видів.</p> <p>Порівняльна характеристика героїв давньогрецьких міфів: Прометей і Геракл.</p> <p>Самостійний добір текстів міфів у бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p> <p>Проектна робота «Укладання ілюстрованого словничка: чарівні істоти, боги та герої»</p>
--	--	--

ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;
представляє текстову інформацію із текстів міфів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації їх змісту;
створює за мотивами прочитаних міфів письмові творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо)

(«Hercules») (режисери – Джон Маскер, Рон Клементс).

5. Дара Корній (народ – 1970).
«Лісовик», «Водяник», «Польовик»
(із книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи»). Коротко про письменницю та її твори для дітей. Химерний світ чарівних істот праукраїнської міфології. Відображення прадавньої міфології, звичаїв та обрядів українців *(один-два твори за вибором учителя)*.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до книги «Чарівні істоти українського міфу. Духи природи» (художник-ілюстратор – Ангеліна Канкава)

ПЧ. Войтович В. «Міфи та легенди давньої України».

Гловацька К. «Міфи Стародавньої Греції».

Дара Корній. «Зворотний бік світла».

Лонгфелло Г. «Пісня про Гайавату»

Плачинда С. «Міфи і легенди Давньої України».

Народні пісні. Календарно-обрядові пісні

<p>Уважно слухає народні обрядові пісні та інформацію про них як найдавніший вид усної народної поетичної творчості;</p> <p>вечерно відповідає на запитання за змістом почутої інформації;</p> <p>розповідає про власні емоції, почуття від почутих народних обрядових пісень;</p> <p>читає виразно українські та зарубіжні народні календарно-обрядові пісні;</p> <p>співвідносить зміст народних обрядових пісень з культурним контекстом;</p> <p>формулює тему та основну думку календарно-обрядових пісень;</p> <p>розпізнає основні теоретико-літературні поняття програмової навчальної теми та використовує окремі з них;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу народних календарно-обрядових пісень;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані календарно-обрядовими піснями;</p> <p>розкриває актуальність народних календарно-обрядових пісень та їх різновидів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб;</p>	<p>1. Народні календарно-обрядові пісні, їх різновиди. Зимова обрядовість українців. Українські колядки й щедрівки, їх зміст і значення. «Нова радість стала» (давні й нові варіанти), «Щедрик, щедрик, щедрівочка...».</p> <p><i>ТЛ:</i> календарно-обрядові пісні та їх види. <i>МК:</i> музичне мистецтво – Микола Леонтович «Щедрик»; образотворче мистецтво – Микола Пимоненко «Колядки», Іван Горобчук «Колядки», «Вертеп», «Різдво», Олег Шупляк «Різдвяний дідух», Ігор Роп'яник «Колядники йдуть», Вікторія Проців «Свята вечеря», «Коляда».</p> <p>2. Світова популярність англійської новорічно-різдвяної пісні (carol) «We Wish You a Merry Christmas», та пісні Джеймса Лорда П'єрпойнта, що стала народною, «Jingle Bells».</p> <p><i>МЗ:</i> іноземна мова – календарно-обрядові пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається.</p>	<p>Виразне читання календарно-обрядових пісень, зокрема напам'ять.</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій, згаданих у календарно-обрядових піснях.</p> <p>Створення власного медіатексту на основі усної народної поетичної творчості. Дослідницька робота (аналіз календарно-обрядових пісень).</p> <p>Проектна робота «Особливості новорічно-різдвяні пісні різних народів» (випереджувальне завдання)</p>
--	---	--

створює за мотивами народних календарно-обрядових пісень письмові творчі роботи різних жанрів, медійний продукт (мультфільм, відеоролик, тощо);
відтворює окремі художні засоби народних календарно-обрядових пісень для втілення власних творчих намірів.

3. Весняні й літні обрядові пісні. Веснянки. Закликання весни, символічне значення відновлення природи. Народні ігри, що супроводжувались піснями. **«Благослови, мати, весну закликати», «Кривий танець».**

Купальські пісні, їх походження, тематика. **«Купайло, Купайло, де ти зимувало?»**, **«А де наше Купайло стояло»** (дві пісні за вибором учителя). Художні особливості календарно-обрядових пісень.

ТЛ: рефрен, анафора.

МК: образотворче мистецтво – Костянтин Трутовський «Одягають вінок», Сергій Васильківський «Весна в Україні», Микола Реріх «Весна священна», Вітольд Прушковський «Русалки»; музичне мистецтво – Микола Леонтович «Ой гори, ой світи» (з опери «На Русалчин Великдень»).

Для вивчення напам'ять: дві пісні за вибором учителя.

ПЧ. Жнивварські пісні «Там у полі

	криниченька». Русальні пісні «Сиділа русалка на білій березі».	
Мудрість байки		
<p>Уважно слухає байки та короткі повідомлення про їх авторів, інформацію про художні особливості жанру байки; ознайомлюється з інтерпретаціями байок у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними версіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий естетичний досвід;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>розрізняє ознаки жанру байки, особливості її побудови, розуміє її сатиричний характер, алегоричний зміст;</p> <p>читає виразно байки, зокрема напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в байках проблеми;</p> <p>знаходить у текстах байок теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку байок, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>характеризує персонажів байок, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в байках, і власним життєвим досвідом для формування базових</p>	<p>1. Езоп – легендарний давньогрецький байкар. Байки Езопа (3–4 байки за вибором учителя). Мораль байок Езопа.</p> <p><i>ТЛ:</i> байка (повторення), езопова мова. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки Езопові байки» (в-во «Веселка», 1990) (художник-ілюстратор – Анатолій Василенко)</p> <p>2. Жан де Лафонтен (1621–1695) «Зачумлені звірі». Ж. де Лафонтен – французький байкар. Актуальність проблем, порушених у байці Ж. де Лафонтена. МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки байок Ж. де Лафонтена (художник-ілюстратор – Андрій Симанчук).</p> <p>3. Григорій Сковорода (1722–1794). «Бджола і Шершень». Замальовка життєпису письменника.</p>	<p>Виразне читання байок у ролях, зокрема напам'ять. Інсценізація байок. Аналітико-синтетична робота над текстом байок: визначення теми, основної думки, особливості структури. Порівняльна характеристика героїв байок. Віртуальна екскурсія до Меморіального музею Г. С. Сковороди (Переяславський колегіум) (м. Переяслав Київської обл.)</p>

морально-етичних норм;
формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу байок про їх фольклорну основу, викривальний зміст і повчальний характер, художні особливості, композиційні елементи та морально-етичне спрямування змісту творів;
створює за мотивами прочитаних казок письмові творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик тощо);
збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності байок.

Повчальний характер і художні особливості байки. Ідея спорідненої праці в ній. Алегоричні образи Бджоли і Шершня.

ТЛ: алегорія.

МК: образотворче мистецтво – Карпо Трохименко «Григорій Сковорода серед народу», Опанас Заливаха «Григорій Сковорода», ілюстрації до байки «Бджола і шершень» (художниця-ілюстраторка – Анна Сезон); *скульптура* – Іван Кавалерідзе пам'ятники Григорію Сковороді (м. Київ, м. Харків, м. Лохвиця Полтавської обл.).

4. Євген Гребінка (1812–1842). «Лебідь і гуси».

Розповідь про життя й байкарську творчість письменника. Своєрідність переосмислення фольклорних мотивів у байках. Розкриття у байці «Лебідь і гуси» самотності людини, засудження заздрісності й пристосування до думки інших.

ТЛ: гумор (повторення), сатира.

МК: образотворче мистецтво – Аполлон Мокрицький «Портрет Євгена

Гребінки; ілюстрації до збірки Є. Гребінки «Школяр Денис» (художник-ілюстратор – Олександр Мартинець).

5. Леонід Глібов (1827–1893). «Вовк і кіт», «Зозуля і півень» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про видатного українського байкаря. Викривальна й повчальна спрямованість байок письменника. Композиційні елементи та виховна спрямованість байок Л. Глібова.

ТЛ: мораль.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки вибраних творів Леоніда Глібова «Цяцькований осел» (художник-ілюстратор – Амброз Жуковський).

6. Олена Пчілка. «Поет», «Дрібненькі грушки» (1849–1930) (один твір за вибором учителя).

Байкарська творчість письменниці. Оригінальність байок, їх морально-етичне спрямування. Фольклорна основа й віршована мова творів.

ТЛ: прозова й віршована мова

	<p>(поглиблення понять).</p> <p>7. Микита Годованець (1893–1974). «Голуб і Лелека». Коротко про письменника. Тема патріотизму в байці. Діалоги персонажів та їх роль у розкритті алегоричного змісту твору.</p> <p><i>Для вивчення напам'ять: одна байка за вибором учителя.</i></p> <p>ПЧ. Білокопитов М. «Кря-ко-ко». Гришко П. «Потерпілий кіт». Музичук А. «Рік хвоста». Сосюра В. «Магнат». Федр. Байки.</p>	
Ліричні послання Україні		
<p>Уважно слухає громадянську лірику; коротку інформацію про авторів її авторів; навчальний матеріал про жанрово-композиційні та художні особливості творів, що вивчаються текстуально;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час сприймання поезії, що вивчається;</p>	<p>1. Павло Чубинський. Національний гімн України «Ще не вмерла Україна...». Номан Челебіджіхан. Національний гімн кримських татар «Я поклявся перед народом...». Історія створення урочистих пісень як символів держави, розповідь про їх авторів. Вираження у гімнах (славнях)</p>	<p>Виразне читання ліричних послань Україні (зокрема, два – напам'ять).</p> <p>Запис власних міркувань, оформлення їх у вигляді медійного продукту.</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих</p>

<p>читає виразно громадянську лірику, зокрема напам'ять;</p> <p>співвідносить зміст поетичних творів із історичним і культурним контекстом;</p> <p>характеризує порушені в громадянській ліриці проблеми;</p> <p>знаходить у текстах ліричних творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює мотиви поезії, що вивчається; розкриває її символічний зміст;</p> <p>характеризує образ ліричного героя поезії, що вивчається;</p> <p>аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати із творів</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу громадянської лірики вираження почуття патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості, збереження національної пам'яті;</p> <p>створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів, власний медійний продукт (відеоролик тощо);</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивченої поезії.</p>	<p>патріотизму та прагнення народу до свободи, утвердження справедливості.</p> <p><i>ТЛ:</i> <i>громадянська лірика, гімн (славень).</i></p> <p><i>МК:</i> <i>архітектура</i> – Олексій Пергаменщик, пам'ятник Павлу Чубинському (м. Бориспіль Київської обл.); <i>образотворче мистецтво</i> – Зарема Трасинова «Портрет Номана Челебиджихана».</p> <p>2. Тарас Шевченко (1814–1861). «І досі сниться: під горою...».</p> <p>Розповідь про останні роки поета на засланні. Візуалізований образ України у вірші. Пейзажні картини українського села.</p> <p><i>ТЛ:</i> <i>ліричний герой</i> (поглиблення поняття).</p> <p><i>МК:</i> <i>образотворче мистецтво</i> – Володимир Орловський «Вечір над річкою», Архип Куїнджі «Вечір на Україні», Йосип Крачковський «Український вечір», Микола Сергіїв «Яблуні в цвіту»; <i>музичне мистецтво</i> – «І досі сниться під горою» (слова – Тарас Шевченко, музика – Лесь Тельнюк).</p>	<p>ситуацій авторів патріотичної лірики.</p> <p>Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора».</p> <p>Самостійний добір громадянської лірики і наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо.</p> <p>Віртуальна екскурсія в музей Івана Франка.</p> <p>Характеристика образу ліричного героя.</p> <p>Створення порівняльної таблиці «Епічне і ліричне в поемі».</p>
--	--	---

3. Іван Франко (1856–1916).

«Розвивайся ти, високий дубе...».

Розповідь про поетичну творчість Івана Франка, її джерела. Мрії автора про свободу й незалежність України. Символічний зміст вірша, художні особливості, зв'язок із фольклором.

ТЛ: епітет, метафора, порівняння (поглиблення понять).

МК: образотворче мистецтво – Олексій Шовкуненко «Дубовий гай»; музичне мистецтво – українська народна пісня «Ой, розвивайся та сухий дубе».

4. Микола Вороний (1871–1938).

«Євшан-зілля».

Коротко про письменника. Літописна основа поеми. Символ євшану. Краса природи рідного краю. Тема національної пам'яті. Роль слова, пісні, історії в житті людини. Поєднання епічних і ліричних рис у поемі «Євшан-зілля».

ТЛ: ліро-епічний твір, поема, ліричний відступ.

МК: образотворче мистецтво – Архип Куїнджі «Степ», музика – «Євшан зілля» (слова – Валерій Мельник, музика –

Роман Бікеєв).

5. Михайло Ткач (1932–2007). «Моя Україна».

Коротко про письменника, його пісенну лірику. Символічне втілення образу Батьківщини у пісні «Моя Україна». Мотив патріотизму через єднання людини з рідною природою.

ТЛ: композиція ліричного твору.

МК: музичне мистецтво – «Моя Україна» (слова – Михайло Ткач, музика – Ігор Поклад).

6. Дмитро Кремінь. «Літа мої і зими...» (уривок із вірша «Книга Буття чи Батія»).

Коротко про письменника. Патріотичні мотиви, спадкоємність поколінь, відображена в рідній мові.

МК: ілюстрації до книги Д. Креміня «Скіфське золото» (художник-ілюстратор – Юрій Гуменний).

МЗ: історія України – відгомін історичних подій у художніх творах.

Для вивчення напам'ять: дві поезії за

	<p><i>вибором учителя.</i></p> <p>ПЧ. Даник В. «Починаймося з рідної мови».</p> <p>Кониський О., Лисенко М. «Молитва за Україну».</p> <p>Кравченко У. «Думка».</p> <p>Леонід Полтава «Абетка з історії України: бо корінням у рідній землі».</p> <p>Олександр Олесь «Половці і Отрок», «Пісня» (зі збірки «<i>Княжа Україна</i>»).</p> <p>Симоненко В. «Я закоханий палко, без міри».</p> <p>Чарнецький С. «Ой, у лузі червона калина похилилася».</p> <p>Черкасенко С. «Дві матері», «Рідний край».</p>	
Різдвяні дива		
<p>Уважно слухає різдвяні оповідання (казки, повісті-казки); коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про особливості жанру різдвяного оповідання (казки, повісті-казки); ознайомлюється з інтерпретаціями різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) у різних видах мистецтва, зокрема з їх анімаційними та кіноверсіями (за бажанням); висловлює свої міркування про здобутий</p>	<p>1. Микола Гоголь (1809–1852). «Ніч перед Різдвом».</p> <p>Фольклорна основа твору. Поєднання народних різдвяних традицій та авторської фантазії. Тема кохання у творі. Образи Оксани і Вакули.</p> <p>МК: <i>кіномистецтво</i> – х/ф «Вечори на хуторі біля Диканьки» («Ніч перед Різдвом») (режисер – Олександр Роу).</p>	<p>Виразне читання творів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Перегляд інтерпретацій різдвяних оповідань у різних</p>

<p>естетичний досвід; вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення; стисло переказує зміст різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; наводить аргументи і приклади на підтвердження власної позиції, використовуючи доречні цитати з тексту різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для вираження власних поглядів щодо різдвяної урочистості, святковості, утвердження християнських цінностей та гуманістичних ідеалів у творах; читає виразно фрагменти художніх творів; характеризує порушені в творах проблеми: шанобливого ставлення до різдвяних традицій, утвердження християнських цінностей добра, милосердя та гуманізму; знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p>	<p>2. Чарльз Діккенс (1812–1870). «Різдвяна пісня в прозі». Ч. Діккенс – англійський письменник. Високий гуманізм «Різдвяної пісня в прозі». Реальне й фантастичне у творі. Образ Скруджа як втілення людських вад та можливості їх здолати. Магія Різдва у творі МК: кіномистецтво – х/ф «Різдвяна історія» («A Christmas Carol») (режисер – Роберт Земекіс). МЗ: іноземна мова – різдвяні пісні у фольклорі народу, мова якого вивчається.</p> <p>3. Ігор Калинець (народ. – 1930). «Вертеп маленького хлопчика». Розповідь про долю письменника. Атмосфера різдвяної урочистості, святковості, протиставлення її сумним спогадам героя про батьків, які змушені зустрічати Різдво далеко від сина. Чарівні перетворення головного героя в основі сюжету казки. ТЛ: Художня деталь. Персоніфікація (поглиблення поняття). МК: образотворче мистецтво –</p>	<p>жанрах мистецтва. Аналітико-синтетична робота над текстом творів: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання плану твору (цитатного, простого чи складного). Порівняльна характеристика героїв творів. Робота з цитатним матеріалом. Прогнозування подій у різдвяних оповіданнях. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Самостійний добір та презентація різдвяних оповідань у бібліотеках, на рекомендованих учителем</p>
--	--	--

<p>формулює тему та основну думку різдвяних оповідань (казок, повістей-казок), рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>виокремлює в художніх текстах мікротеми;</p> <p>характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відображення атмосфери різдвяної урочистості, святковості, поєднання реальних і дивовижних подій, відтворення світу людини й природи, розкриття внутрішнього світу героїв;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів про неповторний світ дитинства;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>творчо опрацьовує прочитані художні твори, у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи</p>	<p>ілюстрації до збірки «Казки зі Львова» (художниці-ілюстраторки – Ірина Балдіна, Олена Шаховська).</p> <p>4. Богдана Матіяш (народ. – 1982). «Єва і білосніжна квітка лілії». Коротко про письменницю. Характер Єви, її дивовижні здібності. Незвичайні перетворення напередодні Різдва. Тема добра, милосердя та винагороди за них. Ідея різдвяної казки. <i>ТЛ:</i> різдвяна казка, різдвяна повість-казка. <i>МК:</i> образотворче мистецтво – ілюстрації до збірки Богдани Матіяш. «Казки Різдва» (художник-ілюстратор – Володимир Штанко).</p> <p>5. Олександр Гаврош (народ. – 1971). «Різдвяна історія ослика Хвостика» (скорочено). Коротко про письменника. Незвичайні пригоди ослика як шлях до мрії. Основні події й дива в різдвяній повісті. Характеристика образів повісті-казки. Яскравість і колоритність персонажів. Художні деталі у творі.</p>	<p>інтернет-сайтах.</p> <p>Проектна робота «Магія Різдва або Як святкують Різдво герої прочитаних книг»</p>
--	---	---

<p>окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів; відтворює окремі художні засоби з різдвяних оповідань (казок, повістей-казок) для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>ТЛ: <i>Різдвяна повість-казка.</i> МК: <i>образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до повісті Олександра Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» (художниця-ілюстраторка – Світлана Сова).</p> <p>6. Том Флетчер (народ. – 1985). «Різдвозавр та Зимова Відьма». Образи Вільяма Грандла та його супутників. Неймовірна різдвяна подорож та високі ідеали героя.</p> <p>МК (до всього розділу «Різдвяні дива»): <i>образотворче мистецтво</i> – Олег Шупляк «Різдвяний дідух», Юрій Пацан «Ніч на Різдво», «Різдвяний вечір» Різдвяна ніч», Різдво на Україні»; <i>музичне мистецтво</i> – Микола Лисенко опера «Різдвяна ніч», Микола Римський-Корсаков опера «Ніч перед Різдвом»; <i>анімація</i> – мультфільм «Різдвяна казка» (режисер – Анатолій Трифонов).</p> <p>ПЧ: Андерсен Г. Х. «Дівчинка з сірниками». Гуменюк Н. «Роденія або подорож за</p>	
---	---	--

	<p>веселку».</p> <p>Коцюбинський М. «Ялинка».</p> <p>Лепкий Б. «Святий вечір».</p> <p>Матіяш Б. «Казки Різдва».</p> <p>Нікуліна А. «Найбільша снігова пригода».</p> <p>Пчілка О. «Сосонка».</p>	
Література рідного краю		
<p>Уважно слухає художні твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;</p> <p>читає виразно художні твори рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять;</p> <p>характеризує порушені в літературних творах проблеми;</p> <p>формулює тему та основну думку творів;</p>	<p>Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя)</p> <p>Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p> <p>МК: інтерпретація художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.</p>	<p>Виразне читання художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, (уголос ланцюжком, в особах, в парах).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання плану (простого</p>

формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю;

обирає для самостійного ознайомлення твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору;

ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;

створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів;

збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.

чи складеного, цитатного).

Характеристика героїв.

Робота з цитатним матеріалом.

Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.

Самостійний добір художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.

Робота в творчих групах «Цього письменника рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».

Найцікавіше з літературних новинок

<p>Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та інформацію про них;</p> <p>використовує елементи конспектування навчального матеріалу;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них;</p> <p>читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо);</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Художні твори сучасної української та зарубіжних літератур (за вибором учителя та учнів)</p> <p><i>МК:</i> музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.</p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах,).</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо).</p> <p>Бесіда за запитаннями.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Самостійний добір художніх творів сучасної української та зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем (під його керівництвом) інтернет-сайтах.</p> <p>Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
---	--	---

Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр

Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у I семестрі;
унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;
аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом;
обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах;
пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в I семестрі;
співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом;
формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів;
описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів української та зарубіжних літератур;
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.

Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури.

Узагальнення та систематизація вивченого в I семестрі навчального матеріалу.

ТЛ: Повторення вивчених у I семестрі теоретико-літературних понять.

Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять.

Тестові завдання із відкритими та закритими відповідями із використанням освітніх вебресурсів.

Інтерпретація художніх творів.

Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм.

Рольова гра «Цю прочитану книгу я візьму із собою на канікули».

II семестр

Романтика пригод і фантастики

Уважно слухає пригодницько-фантастичні твори, коротку інформацію про їх авторів; навчальний матеріал про різновиди пригодницько-фантастичних творів і їх художні особливості;

вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;

стисло переказує зміст пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення;

використовує елементи конспектування

унаочнює та **візуалізує** почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;

читає виразно пригодницько-фантастичні твори, рекомендовані для текстуального вивчення;

характеризує порушені в пригодницько-фантастичних творах проблеми;

знаходить у текстах художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;

формулює тему та основну думку

1. Жуль Верн (1828–1905). «П'ятнадцятирічний капітан» (скорочено).

Ж. Верн – французький письменник, майстер пригодницьких та фантастичних романів. Образ Діка Сенда – втілення мужності та людяності. Випробовування героїв. Проблема рабства в романі.

ТЛ: роман, пригодницький роман.

МК: кіномистецтво – х/ф «Капітан «Пілігрима» (режисер – Андрій Праченко).

2. Корнелія Функе (народ – 1953). «Чорнильне серце» (скорочено).

Корнелія Функе – німецька письменниця та активна громадська діячка. Світ карколомних пригод у творі. Контраст між умовним реальним і фантастичним у романі. Роль книжки у розвитку сюжету. Образи Мо та Меггі. Пошуки Меггі власного життєвого шляху

ТЛ: фентезі.

МК: кіномистецтво – х/ф «Чорнильне серце» («Inkheart») (режисер – Іен Софтлі).

Виразне читання художніх пригодницьких і фантастичних творів (уголос ланцюжком, в особах).

Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх пригодницьких і фантастичних творів.

Бесіда за запитаннями (зміст твору).

Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів, із використанням цитат.

Аналітико-синтетична робота над текстом художнього пригодницько-фантастичного твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.

Складання графічного плану

<p>пригодницько-фантастичних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; виокремлює в художніх текстах мікротеми; характеризує персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними пригодницько-фантастичними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу творів щодо художнього відтворення фантастичного і реального у творах, стосунків між різними поколіннями, утвердження гуманістичних цінностей, готовності до самопожертви, прагнення до розкриття таємниць буття Всесвіту і людини в ньому; обирає для самостійного ознайомлення пригодницько-фантастичні твори і наводить аргументи щодо свого вибору; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів; створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик</p>	<p>3. Леся Воронина (народ. – 1955). «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку № 9». Коротко про письменницю. Будні сучасних школярів у повісті. Основні події та пригоди. Фантастичне у творі. Тонкий гумор у змалюванні неймовірних перетворень. Характери персонажів та засоби їх творення. Головний герой твору Клим Джура, його дорослішання. Роль сім'ї у формуванні життєвих переконань людини. Стосунки між різними поколіннями в родині. <i>ТЛ: різновиди повісті, пригодницька науково-фантастична повість.</i> <i>МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до повісті «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» (художники-ілюстратори – Володимир Штанко, Сергій Храпов).</i></p> <p>4. Неда Неждана (народ. – 1971). «Зоряна мандрівка». Коротко про письменницю. Неймовірні міжпланетні мандри двох клоунів. Чарівні істоти та роль цих образів у</p>	<p>(схеми) твору. Складання схеми/таблиці «Романтика пригод і фантастики у творі». Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Віртуальні екскурсії замками України. Віртуальний тур Національним музеєм космонавтики ім. С. П. Корольова (м. Житомир). Проектна робота «Літературні пригоди – це круто»</p>
--	---	--

тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів

композиції казки-шоу. Добро і зло у п'есі, групування персонажів. Гуманістичні цінності як шлях до гармонії у Всесвіті.

ТЛ: драма як рід літератури, фантастична драма-казка.

МК (до розділу «Романтика пригод і фантастики»): образотворче мистецтво – Павло Кандиба «Астрономи» Картини Роберта Мак Колла на космічну тематику; музичне мистецтво – Дев Хайнс «Звуки космосу».

ПЧ. Арсенв В. «Сапієнси».

Бачинський А. «Неймовірні пригоди Остапа і Даринки».

Верн Ж. «Діти капітана Гранта».

Дефо Д. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо»

Джек Лондон «Жага до життя».

Микитчак. Г. і Т. «Джмеленя і Володарка злиднів».

Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і філософський камінь».

Стівенсон Р. Л. «Острів скарбів».

	<p>Ющук І. «Троє на Місяці». Ячейкін Ю. «Пригоди капітана Небрехи».</p>	
Поетичне бачення світу		
<p>Уважно слухає пейзажну ліричні твори українських та зарубіжних поетів; коротку інформацію про її авторів; навчальний матеріал про яскраву образність поетичної мови;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого навчального матеріалу;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан під час сприймання ліричних творів;</p> <p>читає виразно поезію, зокрема напам'ять;</p> <p>співвідносить зміст поетичних творів із культурним контекстом;</p> <p>характеризує порушені в ліричних творах проблеми;</p> <p>знаходить у поезії теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює мотиви поезії, що вивчається текстуально;</p> <p>характеризує образ ліричного героя ліричних творів;</p> <p>аргументує власну оцінку поезії, наводячи доречні цитати;</p> <p>формулює висновки відповідно до</p>	<p>1. Мацуо Басьо (1644–1694). Хайку. <i>(три – чотири твори за вибором учителя).</i></p> <p>Мацуо Басьо – японський поет. Своєрідність жанру хайку. Гармонія світу природи і душі людини в хайку. Значення художньої деталі в змісті хайку.</p> <p>ТЛ: хайку. МК: образотворче мистецтво – пейзажі Асаї Тю.</p> <p>Ілюстрації у літературно-художньому виданні «Сто краєвидів малювали хмари» (художник-ілюстратор – Віктор Гукайло)</p> <p>2. Леся Українка (1871–1913). «Тиша морська».</p> <p>Розповідь про письменницю та її подорожі до Криму. Художня майстерність зображення мариністичного пейзажу. Настроява тональність вірша.</p> <p>ТЛ: пейзажна лірика.</p>	<p>Виразне читання ліричних творів (зокрема, два – напам'ять).</p> <p>Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій авторів лірики.</p> <p>Дослідницька робота (аналіз ліричних творів) «Засоби художньої виразності поезії: епітет, порівняння, метафора».</p> <p>Самостійний добір творів пейзажної лірики і наведення аргументів щодо такого вибору у вигляді усного повідомлення, анімаційних презентацій тощо.</p> <p>Характеристика образу ліричного героя.</p> <p>Віртуальні екскурсії до музею Лесі Українки</p>

<p>поставленого завдання на основі аналізу ліричних творів про оспівування краси природи, утвердження життєвого оптимізму, художню довершеність поезії; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів; створює за мотивами вивченої поезії творчі роботи різних жанрів; власний медійний продукт (відеоролик тощо); [збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності вивчених ліричних творів.</p>	<p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Олег Щербаков «Літній день біля моря», Ольга Самчук «Морська тиша»; <i>музичне мистецтво</i> – романс «Тиша морська» (слова – Леся Українка, музика – Валерій Квасневський), Поль Моріа «Симфонія сонця і моря».</p> <p>3. Максим Рильський (1895–1964). «Доц» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...» (<i>один твір за вибором учителя</i>).</p> <p>Біографічна довідка про поета. Краса рідної природи у поезіях. Єдність людини і природи, зв'язок між станом людської душі та довкіллям. ТЛ: <i>віршована мова. Римування.</i> МК: <i>музичне мистецтво</i> – Фредерік Шопен «Вальс дощу»; <i>образотворче мистецтво</i> – Альфонс Муха «Осінь», Федір Безверхнев «Осінній етюд».</p> <p>4. Джанні Родарі (1920–1980). «Листівки з видами міст». Дж. Родарі – італійський письменник. Картини Італії у вірші. Прагнення</p>	<p>(м. Київ), Новоград-Волинського літературно-меморіального музею Лесі Українки (Житомирська обл.) та Максима Рильського (м. Київ). Рольова гра «Уявна мандрівка в Італію». Проектна робота «Виготовлення листівки із презентацією свого міста/села».</p>
---	--	--

ліричного героя до досягнення світу.

МК: архітектура – Колізей, Капітолій, Форум (Рим), кафедральний собор Різдва Діви Марії (Мілан), Пізанська вежа (Піза).

5. Микола Вінграновський (1936–2004). «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Димить стерня над синіми ярами», «Вже неминуче буде сніг» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про поета. Відображення емоційного стану ліричного героя в поезії. Візуальні образи природи та роль словесної палітри кольорів у їх змалюванні.

ТЛ: віршовий ритм.

МК: образотворче мистецтво – Іван Труш «В обіймах снігу», Тетяна Яблонська «У садочку».

6. Ліна Костенко (народ. – 1930). «Осінній день, осінній день, осінній...», «Дощ полив» (один твір за вибором учителя).

Розповідь про письменницю. Розкриття в

поезіях мотиву гармонії людини і природи. Поетичний звукопис у зображенні пейзажів.

МК: *музичне мистецтво* – романс «Осінній день, осінній день, осінній!» (слова – Ліна Костенко, музика – Ольга Богомолець), «Осінній день» (слова – Ліна Костенко, музика – Зоя Слободян); *образотворче мистецтво* – Олег Щербаков «Осінь».

ТЛ: *епітет, метафора, порівняння, персоніфікація* (поглиблення понять).

Для вивчення напам'ять: *дві поезії за вибором учителя.*

ПЧ. Гейне Г. «Задзвени із глибини...».

Гете Й. В. «Нічна пісня подорожнього».

Жиленко І. «Жар-птиця».

Калинець І. «Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим»

Кітс Дж. «Про коника та цвіркуна».

Леся Українка «Мрії», «Як дитиною, бувало...».

Мойсієнко А. «Весна», «Випурхнули грози», «Вітер», «Хвиля».

Франко І. «Дрімають села», «Розвивайся лозо, борзо», «Червона калино».

	<p>Чубач Г. «Зустріч з літом», «Трава дитинства».</p> <p>Щоголів Я. «Косарі».</p>	
Життя видатних особистостей		
<p>Уважно слухає художні твори про життя видатних особистостей; коротку інформацію про їх авторів;</p> <p>стисло переказує зміст художніх творів, рекомендованих для текстуального вивчення;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>виявляє взаємозв'язок змісту творів про дитинство видатних українців із власними потребами для особистісного розвитку;</p> <p>характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору;</p> <p>знаходить у текстах художніх творів про дитинство видатних українців теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку творів про дитинство видатних українців, рекомендованих для текстуального вивчення;</p>	<p>1. Оксана Іваненко (1906–1997). «Тарасові шляхи» (Розділ «Чорний шлях»).</p> <p>Розповідь про письменницю та її художньо-біографічні твори. Змалювання дитинства поета, його родини в романі «Тарасові шляхи». Образ допитливого й розумного хлопчика Тараса. Художні засоби розкриття його характеру.</p> <p><i>ТЛ:</i> художньо-біографічні твори.</p> <p><i>МК:</i> образотворче мистецтво – Борис Єгоров «Мені тринадцятий минало», Іван Іжакевич «Мені тринадцятий минало», Микола Лихошва «Шляхами малого Тараса», Михайло Дерегус «Тарас слухає кобзаря», Василь Кармазін «Мені тринадцятий минало».</p> <p>2. Ірен Роздобудько (народ. – 1962). «Що може пензлик? (Дитинство Катрусі Білокур)».</p> <p>Коротко про письменницю та її твори для дітей. Мистецьке сприймання героїнею</p>	<p>Виразне читання художніх творів про життя видатних дітей (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого повідомлення).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.</p> <p>Складання графічного або</p>

<p>характеризує порушені в творах проблеми: становлення особистості, прагнення до здійснення мрії, розвитку таланту, морального вибору; емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>обирає для самостійного ознайомлення твори про дитинство видатних українців і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та /або письмові творчі роботи різних жанрів.</p>	<p>довкілля, її прагнення до своєї мрії, розвиток таланту. Проблема морального вибору особистості.</p> <p>МК: <i>образотворче мистецтво</i> – Катерина Білокур «Щасливе дитинство», «Портрет племінниць художниці», «На околиці», «Букет квітів».</p> <p>3. Ірина Костюченко. Мотивувальні біографії із серії «Видатні особистості» (<i>один твір за вибором учителя та учнів</i>)</p> <p>Прагнення авторки мотивувати учнів на досягнення життєвого успіху на прикладі життя видатних особистостей.</p> <p>ПЧ: Білоусов Є. «Лесина пісня». Гаврош О. «Останній в'язень. (Дитинство Адальберта Ерделі)». Дерманський О. «Дитинство без олівців» (про Волта Діснея)». Ільченко О. «Життя видатних дітей» (про Леонардо да Вінчі, Карла Ліннея, Жюля Верна, Джона Рокфеллера, Лесю Українку, Вінстона Черчілля.) Луцевська О. «Таємниці натураліста. Дитинство Чарльза Дарвіна».</p>	<p>біографічного плану (схеми) твору.</p> <p>Віртуальні екскурсії: «Батьківщина Тараса Шевченка – село Моринці», «Меморіальний музей-садиба Катерини Білокур»</p> <p>Проектна робота «Один день із життя видатної дитини» (кінцевий продукт – комп'ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо)</p>
---	--	---

	<p>Павленко М. «Янголи для Павлуся Тичини», «Небезпечні польоти Василька Симоненка» (Із книги «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко»)</p> <p>Шевченко О. та Н. «Король Фредді (Про Фредді Мерк'юрі)».</p>	
<p>Гумор і сатира</p>		
<p>Уважно слухає гумористичні та сатиричні художні твори; коротку інформацію про їх авторів;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення;</p> <p>унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;</p> <p>читає виразно програмові художні твори українських та зарубіжних авторів;</p> <p>характеризує порушені в гумористичних і сатиричних творах проблеми</p> <p>знаходить у текстах гумористичних і сатиричних художніх творів теоретико-літературні поняття, пояснює їх сутність;</p> <p>формулює тему та основну думку</p>	<p>1. Остап Вишня. «Як ми колись учились», «Перший диктант» (<i>один твір за вибором учителя</i>).</p> <p>Замальовка життєвого шляху письменника. Тонкий ліризм і гумористичне зображення дитинства. Автобіографізм гумористичних творів. Особливості жанру усмішки.</p> <p>ТЛ: <i>гумор</i> (повторення); <i>жанри гумористичних творів: усмішка.</i></p> <p>МК: <i>анімація</i> – мультфільм «Парасолька на полюванні» (режисер – Тадеуш Павленко), мультфільм «Зенітка» (режисер – Ірина Гурвич).</p> <p>2. Павло Глазовий. «Кухлик», «Найважча роль» (<i>один твір за вибором учителя</i>).</p>	<p>Виразне читання гумористичних та сатиричних художніх творів (уголос ланцюжком, в особах).</p> <p>Бесіда за запитаннями (зміст твору чи почутого повідомлення).</p> <p>Постановка проблемних запитань пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій як авторів, так і героїв художніх творів.</p> <p>Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з героїв тощо) художніх творів.</p> <p>Аналітико-синтетична робота</p>

<p>гумористичних і сатиричних творів, рекомендованих для текстуального вивчення; характеризує емоційний стан персонажів творів, їхню поведінку та вчинки, виявляючи толерантність; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в гумористичних і сатиричних творах, і власним життєвим досвідом для формування базових морально-етичних норм; висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаними творами, своє ставлення до зображених у них людей, подій, ситуацій, явищ тощо; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних гумористичних і сатиричних творів; представляє текст прочитаних художніх творів, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; створює власний медійний продукт (мультфільм, відеоролик тощо) та/або письмові творчі роботи різних жанрів за мотивами прочитаного; відтворює окремі художні засоби із вивчених творів для втілення власних творчих намірів.</p>	<p>Коротко про письменника. Іронічно-пародійна, викривальна спрямованість гумористичних і сатиричних творів. <i>ТЛ: сатира (повторення), іронія, пародія.</i> <i>МК: образотворче мистецтво</i> – ілюстрації до збірки П. Глазового «Урок сміху школярика» (художник-ілюстратор – Сергій Лук’яненко).</p> <p>3. Олександр Виженко. «Небилиця», «Велике Цабе» (один твір за вибором учителя).</p> <p>Розповідь про письменника. Доброзичлива іронія в гуморесках про сучасне життя. <i>ТЛ: гумореска,</i></p> <p>4. Іван Андрусак. «28 днів із життя Бурундука» (скорочено).</p> <p>Коротко про письменника. Захопливі шкільні пригоди Івася Бондарука. Тема дорослішання в повісті: досвід самотійного мислення, прийняття власних рішень, відповідальності за їхні наслідки. Морально-етична проблематика: повість про самопізнання та вибір справжніх цінностей. Риси</p>	<p>над текстом художнього твору: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Складання графічного плану (схеми, таблиці тощо) твору чи почутого повідомлення. Проектна робота «Із цим літературним героєм не сумуватимеш» (кінцевий продукт – комп’ютерна презентація, лепбук, анімаційний мультфільм, відеоролик тощо).</p>
--	---	--

гумору. Засоби змалювання фантастичного. Казкові мотиви у сучасному сюжеті.

ТЛ: гумористична повість.

МК: образотворче мистецтво – ілюстрації до повісті І. Андрусяка «28 днів із життя Бурундука» (художниця-ілюстраторка – Ганна Осадко).

**5. Меган МакДоналд (народ. – 1959).
«Джуді Муді й Ненудне літо»
(скорочено).**

М. МакДоналд – американська письменниця. Захоплюючі сюжети серії книг про пригоди Джуді Муді. Образ головної героїні як втілення веселого життєствердного оптимізму.

МК: кіномистецтво – х/ф «Джуді Муді й ненудне літо» («Judy Moody and the Not Bummer Summer») (режисер – Джон Шульц).

ПЧ. К. Борис «Диваки».

Стронг Дж. «Гармидер у школі».

Чорногуз О. «Веселі поради», «Як вибрати ім'я».

Література рідного краю

Уважно слухає художні твори літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти; інформацію про життя та творчість їх авторів;
розповідає про власний емоційний стан під час ознайомлення з творами;
унаочнює та **візуалізує** почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації;
читає виразно художні твори письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти, зокрема лірику напам'ять;
характеризує порушені в літературних творах проблеми;
формулює тему та основну думку творів;
формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу літератури рідного краю;
обирає для самостійного ознайомлення твори літератури письменників рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів

Художні твори літератури рідного краю (за вибором учителя)
Ознайомлення із доступними для сприйняття й спорідненими тематично із вивченими в I семестрі літературними творами письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.

МК: інтерпретація художніх творів літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти в інших видах мистецтва; літературно-меморіальні музеї.

Виразне читання художніх творів літератури рідного краю (уголос ланцюжком, в особах, у парах).
Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково, від імені одного з персонажів тощо).
Бесіда за запитаннями.
Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів літератури рідного краю: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету.
Складання плану (простого чи складеного, цитатного).
Характеристика героїв.
Робота з цитатним матеріалом.
Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням

<p>освіти, і наводить аргументи щодо свого вибору;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>створює за мотивами прочитаного власний медійний продукт і творчі роботи різних жанрів;</p> <p>створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо художньої вартості творів письменників літератури рідного краю та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти;</p> <p>дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії;</p> <p>збагачує власне мовлення окремими засобами художньої виразності прочитаної художньої літератури письменників-земляків та зарубіжних письменників, життя і творчість яких пов'язана із рідним краєм здобувачів освіти.</p>		<p>комп'ютерних програм.</p> <p>Створення та презентація під керівництвом учителя в соцмережі власного медіатексту на основі прочитаних художніх творів літератури письменників рідного краю.</p> <p>Самостійний добір художніх творів літератури письменників рідного краю у домашній, шкільній, сільській бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах.</p> <p>Робота в творчих групах «Цього письменника/письменницю рідного краю я знаю, бо читав/читала його твори».</p>
Найцікавіше з літературних новинок		
<p>Уважно слухає нові художні твори сучасної української та зарубіжних літератур та</p>	<p>Художні твори сучасної української та/або зарубіжних літератури (за</p>	<p>Виразне читання художніх творів сучасної української</p>

<p>інформацію про них; використовує елементи конспектування навчального матеріалу; формулює запитання, щоб уточнити розуміння змісту літературних творів, почутої інформації про них; читає тексти творів сучасної української та зарубіжних літератур (оглядово, вибірково тощо); обирає для самостійного ознайомлення твори сучасної української та зарубіжних літератур і наводить аргументи щодо свого вибору; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних творів; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p><i>вибором учителя та учнів)</i> МК: музичне мистецтво – музика, що слухають герої-ровесники запропонованих художніх творів.</p>	<p>та/або зарубіжних літератур (уголос ланцюжком, в особах, у парах). Переказ (близько до тексту, стисло, вибірково тощо). Бесіда за запитаннями. Аналітико-синтетична робота над текстом художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур: визначення теми, основної думки, елементів композиції і сюжету. Самостійний добір художніх творів сучасної української та/або зарубіжних літератур у домашній, шкільній, міській (сільській) бібліотеках і на рекомендованих учителем інтернет-сайтах. Міні-проектна робота «Художній твір – мій ровесник».</p>
Узагальнення та систематизація вивченого за II семестр та за навчальний рік		
<p>Розуміє та відтворює навчальний матеріал, зокрема й зміст художніх творів української та зарубіжної літератури, вивчених у II семестрі</p>	<p>Текстуально вивчені та самостійно прочитані художні твори української та зарубіжної літератури.</p>	<p>Виразне читання художніх творів, зокрема напам'ять. Тестові завдання із</p>

<p>та за навчальний рік; унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою вчителя), використовуючи різні засоби (схеми, таблиці, тощо) для відтворення змісту, структурування навчальної інформації; аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом; обстоює власну позицію щодо проблем порушених у вивчених художніх творах; пояснює теоретико-літературні поняття, здобуті в процесі опрацювання програмового матеріалу в II семестрі та в навчальному році в цілому; співвідносить зміст вивчених художніх творів із історичним і культурним контекстом; формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу вивчених художніх текстів; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади із прочитаних художніх творів української та зарубіжних літератур; ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Узагальнення та систематизація вивченого в II семестрі та за навчальний рік навчального матеріалу. <i>ТЛ: повторення вивчених у II семестрі та за навчальний рік теоретико-літературних понять.</i></p>	<p>відкритими та закритими відповідями із використанням вебресурсів. Інтерпретація художніх творів. Створення графічних і візуальних засобів передачі інформації щодо художніх творів (перебіг подій, розрізнення персонажів, установлення зв'язків між ними тощо), зокрема і з використанням комп'ютерних програм. Укладання рекомендаційних списків улюблених прочитаних книг; проведення засідання читацького клубу «Коло книжки», «Книжка, що мене вразила» тощо.</p>
---	---	--